

Jacob Venema 21 jaar

In Haren is in maart 2012 op de Hervormde begraafplaats aan de Kerkstraat een oorlogsgraf 'herontdekt'. Het betreft de laatste rustplaats van Harener Jacob Venema die in het Duitse kamp Mönche dorf nabij Kassel was ondergebracht. Hij overleed daar op 31 maart 1945 aan algehele uitputting. Venema werd daar in het kader van de Arbeitseinsatz gedwongen te werkgesteld.

Jacob Venema is geboren in Haren op 31 januari 1924. Hij heeft met zijn ouders Elle Venema en Catharina Franciska Venema-Luinge gewoond aan de Kerkstraat 30. Hij was rangeerder bij de Nederlandse Spoorwegen totdat hij daar ontslagen werd.

Jacob Venema is na de oorlog in Haren aanvankelijk niet als oorlogsslachtoffer beschouwd. Dat komt naar alle waarschijnlijkheid door het feit dat hij voor het uitbreken van de oorlog via het Arbeidsbureau op vrijwillige basis naar Duitsland is gegaan om daar werk te vinden. Hij kwam nog een enkele maal naar huis met verlof. Tijdens de oorlog werd hij via de Arbeitseinsatz gedwongen te werk gesteld in Duitsland. In een veertiental brieven naar huis,

maakt hij melding van de steeds zwaarder wordende werkomstandigheden en het slechte eten. In een van de brieven – het is dan begin 1943 – spreekt hij de verwachting uit dat de oorlog waarschijnlijk nu snel zal zijn afgelopen en dat hij dan naar huis zal mogen.

Hij blijkt te zijn terechtgekomen bij Henschel und Sohn in Kassel, een fabriek waar tijdens de Tweede Wereldoorlog pantservoertuigen, vliegtuigen en locomotieven werden gebouwd. De arbeiders waren ondergebracht in het kamp Mönchedorf, waar Venema op 31 maart 1945 overleed. Zijn lichaam werd destijds begraven op de kampbegraafplaats aldaar. Pas in januari 1946 bereikte zijn ouders in Haren via het Rode Kruis diens overlijdensbericht. Al die tijd hadden zijn ouders nog de hoop gekoesterd hun zoon levend terug te zien. In 1950 besloot het echtpaar stappen te ondernemen om de stoffelijke resten van hun enige zoon over te laten brengen naar Nederland. Op 7 september 1951 vond een herbegravenis plaats op de Hervormde Begraafplaats aan de Kerkstraat in Haren. In de dienst ging toen de Ned. Herv. predikant, ds. H. Moedt voor, die benadrukte dat “het tot voldoening stemde, dat de overledene thans in eigen bodem rust”.

Het is niet uitgesloten dat Jacob Venema's aanvankelijke vrijwillige gang naar Duitsland de reden is geweest om hem op de gedenksteen uit 1948 onvermeld te laten. Vervolgens lijkt hij in de vergetelheid te zijn geraakt.

Weliswaar stond hij bij de Nationale Oorlogsgravenstichting als oorlogsslachtoffer bekend, maar ook daar was men het zicht op zijn graf kwijtgeraakt. Tot het voorjaar 2012, wanneer de stichting bij het College van Kerkrentmeesters te Haren navraag doet naar de precieze ligplaats van het graf. Omdat het graf zelf particulier is, wordt het niet door de Oorlogsgravenstichting onderhouden. Het College van Kerkrentmeesters heeft het graf, dat verwaarloosd was, teruggevonden en opgeknapt.

Vanaf 1 mei 2012 is het betreffende kerkhof officieel geregistreerd als een kerkhof waar een oorlogsslachtoffer begraven ligt. Naast het opgeknapte toegangshek is inmiddels een bordje van de Oorlogsgravenstichting komen te hangen.

Tijdens de jaarlijkse rondgang van de Harense 4 Mei-Comité, worden vanaf 2012 ook bij het graf van Venema bloemen gelegd.

Na geruimen tijd geleefd te hebben tusschen hoop en vrees werd ons door het Nederlandsche Roode Kruis medegedeeld dat op den 31 Maart 1945 in het Ziekenhuis te Mönchedorf Kassel (DI) is overleden onze eenigste geliefde Zoon, Broer, Zwager en Oom

JACOB VENEMA

in den bloeienden leeftijd van 21 jaar.

Ps. 103:8 (berijmd).

HAREN, 7 Februari 1946.
Kerkstraat 30.

Zijn diepbedroefde ouders, zusters en zwager :

E. VENEMA
C. F. VENEMA-LUINGE

Groningen: E. OOSTERHOF-VENEMA
M. J. OOSTERHOF

Haren: J. VENEMA
en Kinderen